

КРИПТОГРАФИЈА

- ШЕСТИ ДЕО -

ДОЦ. ДР ДРАГАН ЂОКИЋ

Математички факултет, Универзитет у Београду

`dragan.djokic@matf.bg.ac.rs`

3. - 7. март 2025.

ИНТЕГРИТЕТ ПОРУКЕ И ХЕШ ФУНКЦИЈЕ

- ▶ Бобан треба да буде сигуран да Алисина порука није успут промењена (случајно или намерно) - интегритет поруке

ИНТЕГРИТЕТ ПОРУКЕ И ХЕШ ФУНКЦИЈЕ

- ▶ Бобан треба да буде сигуран да Алисина порука није успут промењена (случајно или намерно) - интегритет поруке
  - ▶ Како је комуникација шифрована, а Цица нема тајни кључ за криптовање: промењена порука може да буде нечитљива.

ИНТЕГРИТЕТ ПОРУКЕ И ХЕШ ФУНКЦИЈЕ

- ▶ Бобан треба да буде сигуран да Алисина порука није успут промењена (случајно или намерно) - интегритет поруке
  - ▶ Како је комуникација шифрована, а Цица нема тајни кључ за криптовање: промењена порука може да буде нечитљива.
  - ▶ Већи проблем: ако је порука читљива Бобан неће приметити да је промењена

ИНТЕГРИТЕТ ПОРУКЕ И ХЕШ ФУНКЦИЈЕ

- ▶ Бобан треба да буде сигуран да Алисина порука није успут промењена (случајно или намерно) - интегритет поруке
  - ▶ Како је комуникација шифрована, а Цица нема тајни кључ за криптовање: промењена порука може да буде нечитљива.
  - ▶ Већи проблем: ако је порука читљива Бобан неће приметити да је промењена
- ▶ Зато се у криптосистем обично укључује и хеш алгоритам
  - ▶ Алиса примењује хеш алгоритам на поруку пре криптовања, Бобан примењује хеш алгоритам на дешифровану поруку и упоређује добијену вредност са Алисиним резултатом

ИНТЕГРИТЕТ ПОРУКЕ И ХЕШ ФУНКЦИЈЕ

- ▶ Бобан треба да буде сигуран да Алисина порука није успут промењена (случајно или намерно) - интегритет поруке
  - ▶ Како је комуникација шифрована, а Цица нема тајни кључ за криптовање: промењена порука може да буде нечитљива.
  - ▶ Већи проблем: ако је порука читљива Бобан неће приметити да је промењена
- ▶ Зато се у криптосистем обично укључује и хеш алгоритам
  - ▶ Алиса примењује хеш алгоритам на поруку пре криптовања, Бобан примењује хеш алгоритам на дешифровану поруку и упоређује добијену вредност са Алисиним резултатом
  - ▶ Цица мења шифрат али не може декриптује тај промењени шифрат. Зато не зна како треба да промени Алисину вредност хеш алгоритма

- ▶ Хеш функција h има следеће особине
  - ▶ h је једносмерна

- ▶ Хеш функција h има следеће особине
  - ▶ h је једносмерна
  - ▶ h је отпорна на колизију
    - ▶ слаба отпорност: за дато x тешко је одредити $y \neq x$ тд.
 $h(x) = h(y)$
    - ▶ јака отпорност: тешко је одредити различите x, y тд.
 $h(x) = h(y)$

- ▶ Хеш функција h има следеће особине
  - ▶ h је једносмерна
  - ▶ h је отпорна на колизију
    - ▶ слаба отпорност: за дато x тешко је одредити $y \neq x$ тд.
 $h(x) = h(y)$
    - ▶ јака отпорност: тешко је одредити различите x, y тд.
 $h(x) = h(y)$
- ▶ хеш алгоритам се састоји од више узастопних примена хеш функције

- ▶ Хеш функција h има следеће особине
  - ▶ h је једносмерна
  - ▶ h је отпорна на колизију
    - ▶ слаба отпорност: за дато x тешко је одредити $y \neq x$ тд.
 $h(x) = h(y)$
    - ▶ јака отпорност: тешко је одредити различите x, y тд.
 $h(x) = h(y)$
- ▶ хеш алгоритам се састоји од више узастопних примена хеш функције
- ▶ хеш функција $h(x, y)$ на улазу има два аргумента фиксиране дужине k и m , при чему је и излаз дужине m

- ▶ Хеш функција h има следеће особине
  - ▶ h је једносмерна
  - ▶ h је отпорна на колизију
    - ▶ слаба отпорност: за дато x тешко је одредити $y \neq x$ тд.
 $h(x) = h(y)$
    - ▶ јака отпорност: тешко је одредити различите x, y тд.
 $h(x) = h(y)$
- ▶ хеш алгоритам се састоји од више узастопних примена хеш функције
- ▶ хеш функција $h(x, y)$ на улазу има два аргумента фиксиране дужине k и m , при чему је и излаз дужине m
- ▶ Улаз хеш алгоритма је порука променљиве дужине, излаз има фиксирану дужину која је обично много мања од дужине улаза улаза

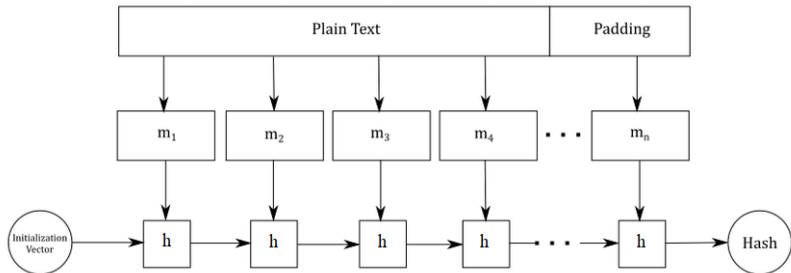
- ▶ Хеш функција h има следеће особине
  - ▶ h је једносмерна
  - ▶ h је отпорна на колизију
    - ▶ слаба отпорност: за дато x тешко је одредити $y \neq x$ тд.
 $h(x) = h(y)$
    - ▶ јака отпорност: тешко је одредити различите x, y тд.
 $h(x) = h(y)$
- ▶ хеш алгоритам се састоји од више узастопних примена хеш функције
- ▶ хеш функција $h(x, y)$ на улазу има два аргумента фиксиране дужине k и m , при чему је и излаз дужине m
- ▶ Улаз хеш алгоритма је порука променљиве дужине, излаз има фиксирану дужину која је обично много мања од дужине улаза улаза
- ▶ Најпознатији пример је MD5 алгоритам. Видети: Живковић, Глава 19.1, нећемо улазити у детаље

- ▶ Хеш алгоритми се најчешће добијају MD конструкцијом (Меркле-Дамгор):
  - ▶ порука се дели на блокове $M_1, M_2, \dots, M_n$ дужине t

- ▶ Хеш алгоритми се најчешће добијају MD конструкцијом (Меркле-Дамгор):
  - ▶ порука се дели на блокове $M_1, M_2, \dots, M_n$ дужине m
  - ▶ изабере се нека иницијална вредност K_0 нпр. $00\dots 0$ и рачуна се $K_1 = h(K_0, M_1)$

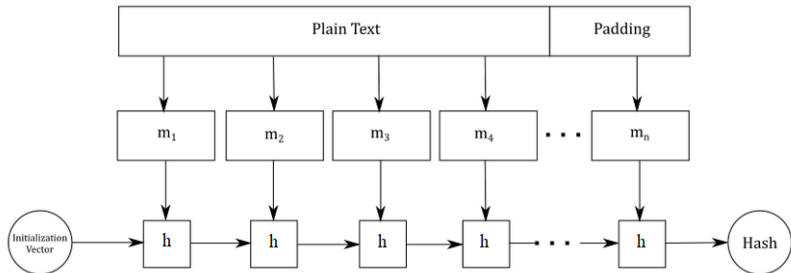
- ▶ Хеш алгоритми се најчешће добијају MD конструкцијом (Меркле-Дамгор):
  - ▶ порука се дели на блокове $M_1, M_2, \dots, M_n$ дужине m
  - ▶ изабере се нека иницијална вредност K_0 нпр. $00\dots 0$ и рачуна се $K_1 = h(K_0, M_1)$
  - ▶ затим $K_2 = h(K_1, M_2)$, $K_3 = h(K_2, M_3)$, $\dots$,
 $K_n = h(K_{n-1}, M_n)$ и K_n ће бити излаз хеш алгоритма

- ▶ Хеш алгоритми се најчешће добијају MD конструкцијом (Меркле-Дамгор):
  - ▶ порука се дели на блокове $M_1, M_2, \dots, M_n$ дужине m
  - ▶ изабере се нека иницијална вредност K_0 нпр. $00\dots 0$ и рачуна се $K_1 = h(K_0, M_1)$
  - ▶ затим $K_2 = h(K_1, M_2)$, $K_3 = h(K_2, M_3)$, $\dots$, $K_n = h(K_{n-1}, M_n)$ и K_n ће бити излаз хеш алгоритма

- ▶ Хеш алгоритми се најчешће добијају MD конструкцијом (Меркле-Дамгор):
  - ▶ порука се дели на блокове $M_1, M_2, \dots, M_n$ дужине m
  - ▶ изабере се нека иницијална вредност K_0 нпр. $00\dots 0$ и рачуна се $K_1 = h(K_0, M_1)$
  - ▶ затим $K_2 = h(K_1, M_2)$, $K_3 = h(K_2, M_3)$, $\dots$, $K_n = h(K_{n-1}, M_n)$ и K_n ће бити излаз хеш алгоритма

- ▶ MAC (message authentication code) је хеш алгоритам који уместо подразумеване иницијалне вредности користи тајни кључ

- ▶ Бобан мора да буде сигуран да порука коју је добио долази од Алисе (нпр. порука може да буде склапање уговора)

АУТЕНТИКАЦИЈА

- ▶ Бобан мора да буде сигуран да порука коју је добио долази од Алисе (нпр. порука може да буде склапање уговора)
- ▶ Аутентикација = процес којим се доказује да порука долази од правог пошиљаоца,

АУТЕНТИКАЦИЈА

- ▶ Бобан мора да буде сигуран да порука коју је добио долази од Алисе (нпр. порука може да буде склапање уговора)
- ▶ Аутентикација = процес којим се доказује да порука долази од правог пошиљаоца, обухвата:
  - ▶ дигитални потпис - повезује поруку са јавним кључем

АУТЕНТИКАЦИЈА

- ▶ Бобан мора да буде сигуран да порука коју је добио долази од Алисе (нпр. порука може да буде склапање уговора)
- ▶ Аутентикација = процес којим се доказује да порука долази од правог пошиљаоца, обухвата:
  - ▶ дигитални потпис - повезује поруку са јавним кључем
  - ▶ сертификат - повезује јавни кључ са конкретном особом, то је документ (издат од овлашћеног лица) у коме пише „Алиса користи кључ 12345“

АУТЕНТИКАЦИЈА

- ▶ Бобан мора да буде сигуран да порука коју је добио долази од Алисе (нпр. порука може да буде склапање уговора)
- ▶ Аутентикација = процес којим се доказује да порука долази од правог пошиљаоца, обухвата:
  - ▶ дигитални потпис - повезује поруку са јавним кључем
  - ▶ сертификат - повезује јавни кључ са конкретном особом, то је документ (издат од овлашћеног лица) у коме пише „Алиса користи кључ 12345“
- ▶ Имали смо пример дигиталног потписа (код RSA):
  - ▶ f_A = Алисина функција криптовања
  - ▶ x = вредност коју она треба да потпише (x је изабрао Бобан или је добијено на основу поруке)
  - ▶ Алиса рачуна и објављује $f_A^{-1}(x)$. Свако може да провери Алисин потпис јер је f_A јавно, али нико не може да направи њен потпис јер је f_A^{-1} тајно

ПРИМЕР 1: ДИГИТАЛНИ ПОТПИС ПОМОЋУ RSA

- ▶ Алиса генерише јавни кључ (n, e) и свој тајни кључ d као у RSA

ПРИМЕР 1: ДИГИТАЛНИ ПОТПИС ПОМОЋУ RSA

- ▶ Алиса генерише јавни кључ (n, e) и свој тајни кључ d као у RSA
- ▶ Бобан генерише (неку насумичну) поруку M и шаље Алиси $M_1 = M^e \bmod n$

ПРИМЕР 1: ДИГИТАЛНИ ПОТПИС ПОМОЋУ RSA

- ▶ Алиса генерише јавни кључ (n, e) и свој тајни кључ d као у RSA
- ▶ Бобан генерише (неку насумичну) поруку M и шаље Алиси $M_1 = M^e \bmod n$
- ▶ Алиса треба да декриптује M_1 помоћу свог кључа d и врати Бобану $M_2 = M_1^d \bmod n$

ПРИМЕР 1: ДИГИТАЛНИ ПОТПИС ПОМОЋУ RSA

- ▶ Алиса генерише јавни кључ (n, e) и свој тајни кључ d као у RSA
- ▶ Бобан генерише (неку насумичну) поруку M и шаље Алиси $M_1 = M^e \bmod n$
- ▶ Алиса треба да декриптује M_1 помоћу свог кључа d и врати Бобану $M_2 = M_1^d \bmod n$
- ▶ Бобан пореди M_2 са оригиналном поруком M

ПРИМЕР 1: ДИГИТАЛНИ ПОТПИС ПОМОЋУ RSA

- ▶ Алиса генерише јавни кључ (n, e) и свој тајни кључ d као у RSA
- ▶ Бобан генерише (неку насумичну) поруку M и шаље Алиси $M_1 = M^e \bmod n$
- ▶ Алиса треба да декриптује M_1 помоћу свог кључа d и врати Бобану $M_2 = M_1^d \bmod n$
- ▶ Бобан пореди M_2 са оригиналном поруком M
- ▶ Цица не може (пре Алисе) да одговори Бобану шта је M

ПРИМЕР 1: ДИГИТАЛНИ ПОТПИС ПОМОЋУ RSA

- ▶ Алиса генерише јавни кључ (n, e) и свој тајни кључ d као у RSA
- ▶ Бобан генерише (неку насумичну) поруку M и шаље Алиси $M_1 = M^e \bmod n$
- ▶ Алиса треба да декриптује M_1 помоћу свог кључа d и врати Бобану $M_2 = M_1^d \bmod n$
- ▶ Бобан пореди M_2 са оригиналном поруком M
- ▶ Цица не може (пре Алисе) да одговори Бобану шта је M
- ▶ Цица ће на крају видети поруку M_2 , али не може да је употреби јер Бобан у следећој провери генерише ново M

ПРИМЕР 2: СЛАЊЕ ПОРУКЕ + ДИГИТАЛНИ ПОТПИС

Алиса треба да пошаље поруку Бобану, а да Бобан буде сигуран у њен идентитет

ПРИМЕР 2: СЛАЊЕ ПОРУКЕ + ДИГИТАЛНИ ПОТПИС

Алиса треба да пошаље поруку Бобану, а да Бобан буде сигуран у њен идентитет

- ▶ Алиса генерише јавни кључ (n_A, e_A) и тајни кључ d_A као у RSA
- ▶ Бобан генерише јавни кључ (n_B, e_B) и тајни кључ d_B као у RSA

ПРИМЕР 2: СЛАЊЕ ПОРУКЕ + ДИГИТАЛНИ ПОТПИС

Алиса треба да пошаље поруку Бобану, а да Бобан буде сигуран у њен идентитет

- ▶ Алиса генерише јавни кључ (n_A, e_A) и тајни кључ d_A као у RSA
- ▶ Бобан генерише јавни кључ (n_B, e_B) и тајни кључ d_B као у RSA
- ▶ $M < n_A, n_B$ кодирана Алисина порука

ПРИМЕР 2: СЛАЊЕ ПОРУКЕ + ДИГИТАЛНИ ПОТПИС

Алиса треба да пошаље поруку Бобану, а да Бобан буде сигуран у њен идентитет

- ▶ Алиса генерише јавни кључ (n_A, e_A) и тајни кључ d_A као у RSA
- ▶ Бобан генерише јавни кључ (n_B, e_B) и тајни кључ d_B као у RSA
- ▶ $M < n_A, n_B$ кодирана Алисина порука
- ▶ Алиса рачуна $M_1 = M^{d_A} \bmod n_A$ и $M_2 = M_1^{e_B} \bmod n_B$ и шаље Бобану M_2

ПРИМЕР 2: СЛАЊЕ ПОРУКЕ + ДИГИТАЛНИ ПОТПИС

Алиса треба да пошаље поруку Бобану, а да Бобан буде сигуран у њен идентитет

- ▶ Алиса генерише јавни кључ (n_A, e_A) и тајни кључ d_A као у RSA
- ▶ Бобан генерише јавни кључ (n_B, e_B) и тајни кључ d_B као у RSA
- ▶ $M < n_A, n_B$ кодирана Алисина порука
- ▶ Алиса рачуна $M_1 = M^{d_A} \bmod n_A$ и $M_2 = M_1^{e_B} \bmod n_B$ и шаље Бобану M_2
- ▶ Бобан рачуна $M_3 = M_2^{d_B} \bmod n_B$ и $M_4 = M_3^{e_A} \bmod n_A$, и управо M_4 ће бити Алисина порука

ПРИМЕР 2: СЛАЊЕ ПОРУКЕ + ДИГИТАЛНИ ПОТПИС

Алиса треба да пошаље поруку Бобану, а да Бобан буде сигуран у њен идентитет

- ▶ Алиса генерише јавни кључ (n_A, e_A) и тајни кључ d_A као у RSA
- ▶ Бобан генерише јавни кључ (n_B, e_B) и тајни кључ d_B као у RSA
- ▶ $M < n_A, n_B$ кодирана Алисина порука
- ▶ Алиса рачуна $M_1 = M^{d_A} \bmod n_A$ и $M_2 = M_1^{e_B} \bmod n_B$ и шаље Бобану M_2
- ▶ Бобан рачуна $M_3 = M_2^{d_B} \bmod n_B$ и $M_4 = M_3^{e_A} \bmod n_A$, и управо M_4 ће бити Алисина порука

Битан је редослед операција (јер се рачуна то различитим модулима):

- ▶ $M_3 \equiv_{n_B} M_2^{d_B} \equiv_{n_B} M_1^{e_B d_B} \equiv_{n_B} M_1 \implies M_3 = M_1$
- ▶ И слично ће бити $M_4 = M$

```
def main():  
    A = RSA()  
    B = RSA()  
  
    m = 207  
    m1 = A.decrypt(m)  
    m2 = A.encrypt(m1, B.e)  
    print("Sifrovano: ", m2)  
    m3 = B.decrypt(m2)  
    m4 = B.encrypt(m3, A.e)  
    print("Desifrovano: ", m4)
```

- ▶ Проблем код Примера 1: потпис не зависи од поруке
  - ▶ Цица може да одвоји Алисин потпис и да га подметне на неку другу поруку

- ▶ Проблем код Примера 1: потпис не зависи од поруке
  - ▶ Цица може да одвоји Алисин потпис и да га подметне на неку другу поруку
  - ▶ Нпр. Цица се Бобану представи као Алиса, Бобан шаље Цици x и пита је колико је $f_A^{-1}(x)$. Цица може да започне комуникацију са Алисом и постави јој исто питање са истим x . Цица само проследи Бобану Алисин одговор

- ▶ Проблем код Примера 1: потпис не зависи од поруке
  - ▶ Цица може да одвоји Алисин потпис и да га подметне на неку другу поруку
  - ▶ Нпр. Цица се Бобану представи као Алиса, Бобан шаље Цици x и пита је колико је $f_A^{-1}(x)$. Цица може да започне комуникацију са Алисом и постави јој исто питање са истим x . Цица само проследи Бобану Алисин одговор
- ▶ Зато потпис треба везати за поруку M .

- ▶ Проблем код Примера 1: потпис не зависи од поруке
  - ▶ Цица може да одвоји Алисин потпис и да га подметне на неку другу поруку
  - ▶ Нпр. Цица се Бобану представи као Алиса, Бобан шаље Цици x и пита је колико је $f_A^{-1}(x)$. Цица може да започне комуникацију са Алисом и постави јој исто питање са истим x . Цица само проследи Бобану Алисин одговор
- ▶ Зато потпис треба везати за поруку M .
- ▶ Проблем код Примера 2: Потписивање целе поруке M је добро, али споро решење
  - ▶ У пракси се обично кључ и дигитални потпис размењују асиметричним криптосистемом, а порука симетричним, па је овај начин неизводљив

- ▶ Проблем код Примера 1: потпис не зависи од поруке
  - ▶ Цица може да одвоји Алисин потпис и да га подметне на неку другу поруку
  - ▶ Нпр. Цица се Бобану представи као Алиса, Бобан шаље Цици x и пита је колико је $f_A^{-1}(x)$. Цица може да започне комуникацију са Алисом и постави јој исто питање са истим x . Цица само проследи Бобану Алисин одговор
- ▶ Зато потпис треба везати за поруку M .
- ▶ Проблем код Примера 2: Потписивање целе поруке M је добро, али споро решење
  - ▶ У пракси се обично кључ и дигитални потпис размењују асиметричним криптосистемом, а порука симетричним, па је овај начин неизводљив
- ▶ Зато се најчешће потписује $H(M)$, где је H хеш алгоритам
  - ▶ Порука се размењује симетричним криптосистемом, а потпис асиметричним, иде одвојено од поруке али је везан за хеширану поруку

- ▶ Многи криптосистеми са јавним кључем (Дифи-Хелман, Меси-Омура, ЕлГамал, ...) имају унапређену верзију која се заснива на елиптичким кривама

- ▶ Многи криптосистеми са јавним кључем (Дифи-Хелман, Меси-Омура, ЕлГамал, ...) имају унапређену верзију која се заснива на елиптичким кривама
- ▶ Предност: Могуће је постићи исту заштиту са мањим кључем који користи ЕК
  - ▶ Пример: 256-битни кључ заснован на елиптичким кривама мења 3072-битни кључ

- ▶ Многи криптосистеми са јавним кључем (Дифи-Хелман, Меси-Омура, ЕлГамал, ...) имају унапређену верзију која се заснива на елиптичким кривама
- ▶ Предност: Могуће је постићи исту заштиту са мањим кључем који користи ЕК
  - ▶ Пример: 256-битни кључ заснован на елиптичким кривама мења 3072-битни кључ
- ▶ ЕК се користе у криптоанализи, посебно за напад на RSA. Чак и ако криптосистем не користи ЕК, може бити нападнут алгоритмом који користи ЕК
  - ▶ Видели смо: Полардов $(p - 1)$ -метод факторизације је спор ако n нема прост чинилац p тд. $p - 1$ је B -гладак. Са ЕК биће довољно да неки од $p + s$ (за мало s) буде B -гладак

- Елиптичка крива над $\mathbb{R}$ је крива дефинисана једначином

$$E : y^2 = x^3 + ax + b,$$

где су $a, b \in \mathbb{R}$ тд. $\Delta = -16(4a^3 + 27b^2) \neq 0$

- ▶ Елиптичка крива над $\mathbb{R}$ је крива дефинисана једначином

$$E : y^2 = x^3 + ax + b,$$

где су $a, b \in \mathbb{R}$ тд. $\Delta = -16(4a^3 + 27b^2) \neq 0$

- ▶ На скуп решења се додаје још једна „бесконечно далека“ тачка $\mathcal{O}$, па је

- ▶ Елиптичка крива над $\mathbb{R}$ је крива дефинисана једначином

$$E : y^2 = x^3 + ax + b,$$

где су $a, b \in \mathbb{R}$ тд. $\Delta = -16(4a^3 + 27b^2) \neq 0$

- ▶ На скуп решења се додаје још једна „бесконечно далека“ тачка $\mathcal{O}$, па је

ДЕФИНИЦИЈА

$$E(\mathbb{R}) = \{(x, y) \in \mathbb{R} \times \mathbb{R} \mid y^2 = x^3 + ax + b\} \cup \{\mathcal{O}\}$$

Sage има имплементирани функције за рад са ЕК

```
Save Copy Run Sage-10.1
E = EllipticCurve([-5, 4])
E
-----
Elliptic Curve defined by  $y^2 = x^3 - 5x + 4$  over Rational Field
```

Sage има имплементирани функции за рад са ЕК

Save

Copy

Run

Sage-10.1

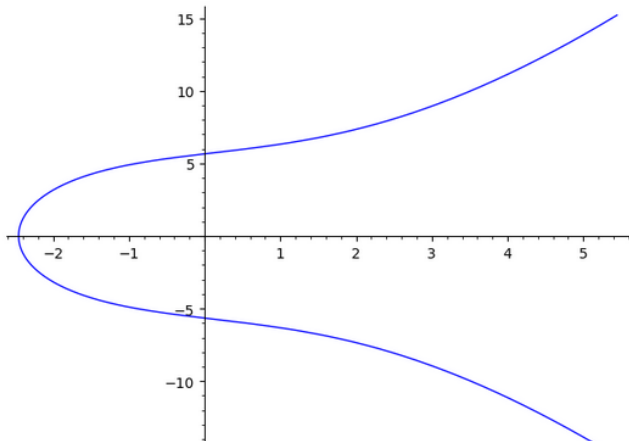
```
E = EllipticCurve([-5, 4])
```

```
E
```

Elliptic Curve defined by $y^2 = x^3 - 5x + 4$ over Rational Field

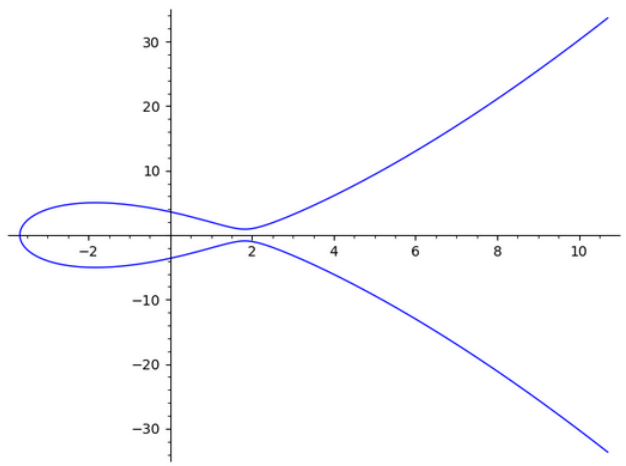
```
E = EllipticCurve([7, 32])
```

```
E.plot()
```

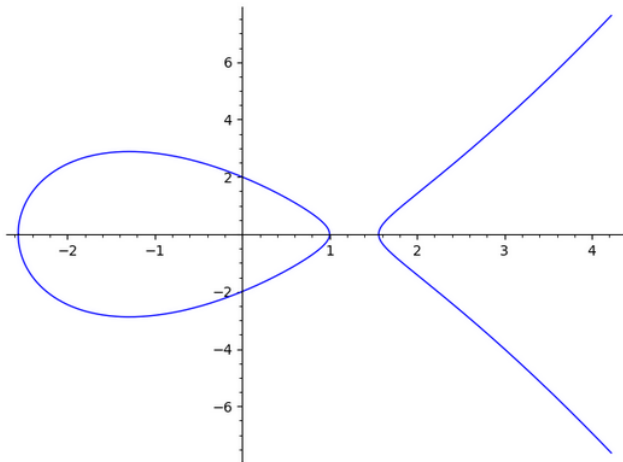

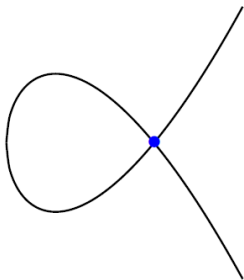
```
E = EllipticCurve([-10, 13])  
E.plot()
```


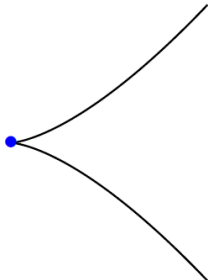
```
E = EllipticCurve([-5, 4])  
E.plot()
```


Тачка $\mathcal{O}$ се не види

Singular curve
 $y^2 = x^3 - 3x + 2$
over $\mathbb{R}$.

Singular curve
 $y^2 = x^3$
over $\mathbb{R}$.

Нису елиптичке криве јер је $\Delta = 0$

- ▶ $E(\mathbb{R})$ се може видети као крива у пројективној равни $\mathbb{RP}^2 = (\mathbb{R}^3 \setminus \{(0, 0, 0)\}) / \sim$, где је $(X, Y, Z) \sim (X', Y', Z')$ ако $\lambda(X, Y, Z) = (X', Y', Z')$, за неко $\lambda \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$

- ▶ $E(\mathbb{R})$ се може видети као крива у пројективној равни $\mathbb{RP}^2 = (\mathbb{R}^3 \setminus \{(0, 0, 0)\}) / \sim$, где је $(X, Y, Z) \sim (X', Y', Z')$ ако $\lambda(X, Y, Z) = (X', Y', Z')$, за неко $\lambda \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$
- ▶ Ако је $Z \neq 0$ имамо $(X, Y, Z) \sim (\frac{X}{Z}, \frac{Y}{Z}, 1)$ што је реална равна
- ▶ и имамо неки „додатак“ када је $Z = 0$

- ▶ $E(\mathbb{R})$ се може видети као крива у пројективној равни $\mathbb{RP}^2 = (\mathbb{R}^3 \setminus \{(0, 0, 0)\}) / \sim$, где је $(X, Y, Z) \sim (X', Y', Z')$ ако $\lambda(X, Y, Z) = (X', Y', Z')$, за неко $\lambda \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$
- ▶ Ако је $Z \neq 0$ имамо $(X, Y, Z) \sim (\frac{X}{Z}, \frac{Y}{Z}, 1)$ што је реална раван
- ▶ и имамо неки „додатак“ када је $Z = 0$
- ▶ Тада је крива $E(\mathbb{R})$ задата са $Y^2Z = X^3 + aXZ^2 + bZ^3$ при чему $(x, y) = (\frac{X}{Z}, \frac{Y}{Z}) \leftrightarrow (\frac{X}{Z}, \frac{Y}{Z}, 1)$ и $(0, 1, 0) \leftrightarrow \mathcal{O}$

- ▶ $E(\mathbb{R})$ се може видети као крива у пројективној равни $\mathbb{RP}^2 = (\mathbb{R}^3 \setminus \{(0, 0, 0)\}) / \sim$, где је $(X, Y, Z) \sim (X', Y', Z')$ ако $\lambda(X, Y, Z) = (X', Y', Z')$, за неко $\lambda \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$
- ▶ Ако је $Z \neq 0$ имамо $(X, Y, Z) \sim (\frac{X}{Z}, \frac{Y}{Z}, 1)$ што је реална равн
- ▶ и имамо неки „додатак“ када је $Z = 0$
- ▶ Тада је крива $E(\mathbb{R})$ задата са $Y^2Z = X^3 + aXZ^2 + bZ^3$ при чему $(x, y) = (\frac{X}{Z}, \frac{Y}{Z}) \leftrightarrow (\frac{X}{Z}, \frac{Y}{Z}, 1)$ и $(0, 1, 0) \leftrightarrow \mathcal{O}$

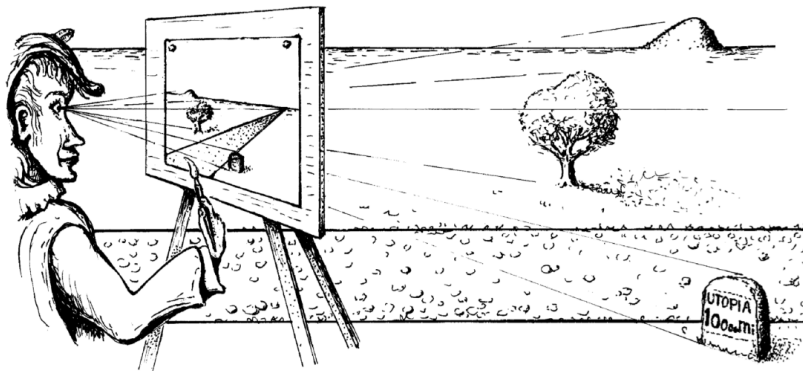
The screenshot shows a SageMath 10.1 interface with a code editor and a console. The code defines an elliptic curve E and a point P. The console output shows the coordinates of the point P in projective space.

```

E = EllipticCurve([-5,4])
P = E([3,4])
P
(3 : 4 : 1)

```

Sage рачуна у пројективним координатама

- ▶ Око = координатни почетак
- ▶ Све тачке са праве кроз око (у 3Д) се на слици (2Д) виде као једна иста тачка

ОПЕРАЦИЈЕ НА ЕЛИПТИЧКОЈ КРИВОЈ $E(\mathbb{R})$

- ▶ За $P = (x, y) \in E(\mathbb{R})$ дефинишемо $\ominus P = (x, -y)$ и $\ominus \mathcal{O} = \mathcal{O}$

ОПЕРАЦИЈЕ НА ЕЛИПТИЧКОЈ КРИВОЈ $E(\mathbb{R})$

- ▶ За $P = (x, y) \in E(\mathbb{R})$ дефинишемо $\ominus P = (x, -y)$ и $\ominus \mathcal{O} = \mathcal{O}$
- ▶ За $P, Q \in E(\mathbb{R})$ дефинишемо сабирање $P \oplus Q$:
  1. ако је $P = \mathcal{O}$: $\mathcal{O} \oplus Q = Q$
  2. ако је $Q = \mathcal{O}$: $P \oplus \mathcal{O} = P$
  3. ако је $Q = \ominus P \neq \mathcal{O}$: $P \oplus Q = \mathcal{O}$
  4. ако је $P, Q \neq \mathcal{O}$, $Q \neq P, \ominus P$: повучемо праву l кроз P и Q
    - 4.1 или l сече ЕК у још тачно једној тачки $R (\neq P, Q)$
    - 4.2 или је l тангентна на ЕК у једној од тачака P и Q , означимо је са Rтада је $P \oplus Q = \ominus R$
  5. ако је $P = Q \neq \mathcal{O}, \ominus P$: повучемо тангенту l на ЕК у тачки P , она ће пресећи ЕК у још тачно једној тачки R (различитој од P). Тада је $2P = P \oplus P = \ominus R$

ОПЕРАЦИЈЕ НА ЕЛИПТИЧКОЈ КРИВОЈ $E(\mathbb{R})$

- ▶ За $P = (x, y) \in E(\mathbb{R})$ дефинишемо $\ominus P = (x, -y)$ и $\ominus \mathcal{O} = \mathcal{O}$
- ▶ За $P, Q \in E(\mathbb{R})$ дефинишемо сабирање $P \oplus Q$:
  1. ако је $P = \mathcal{O}$: $\mathcal{O} \oplus Q = Q$
  2. ако је $Q = \mathcal{O}$: $P \oplus \mathcal{O} = P$
  3. ако је $Q = \ominus P \neq \mathcal{O}$: $P \oplus Q = \mathcal{O}$
  4. ако је $P, Q \neq \mathcal{O}$, $Q \neq P, \ominus P$: повучемо праву l кроз P и Q
    - 4.1 или l сече ЕК у још тачно једној тачки $R (\neq P, Q)$
    - 4.2 или је l тангентна на ЕК у једној од тачака P и Q , означимо је са Rтада је $P \oplus Q = \ominus R$
  5. ако је $P = Q \neq \mathcal{O}, \ominus P$: повучемо тангенту l на ЕК у тачки P , она ће пресећи ЕК у још тачно једној тачки R (различитој од P). Тада је $2P = P \oplus P = \ominus R$
- ▶ Случај 4.1 је најважнији, све остало су неки гранични случајеви тога

ТЕОРЕМА (ГРУПНИ ЗАКОН НА ЕК)

$(E(\mathbb{R}), \oplus, \ominus, \mathcal{O})$ је Абелова група.

ТЕОРЕМА (ГРУПНИ ЗАКОН НА ЕК)

$(E(\mathbb{R}), \oplus, \ominus, \mathcal{O})$ је Абелова група.

Гледано у пројективном простору $\mathbb{RP}^2$:

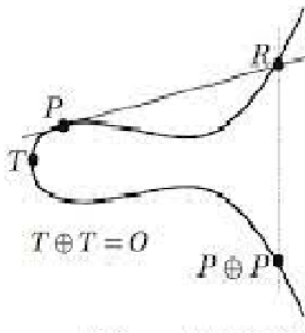
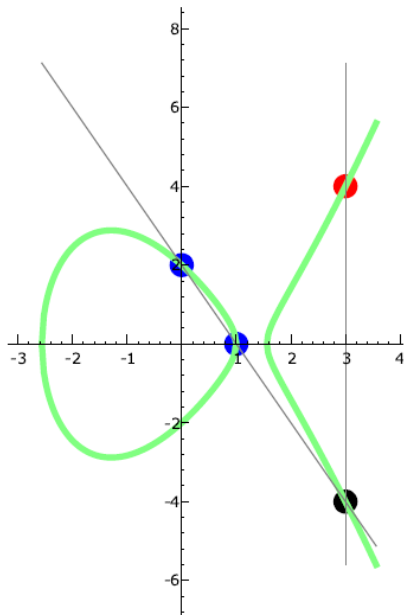
- ▶ ЕК $E(\mathbb{R})$ је допуњена тачком $\mathcal{O} = (0, 1, 0)$
- ▶ права l је исто допуњена бесконачно далеком тачком $(x, y, 0)$ која не мора бити $\mathcal{O}$

ТЕОРЕМА (ГРУПНИ ЗАКОН НА ЕК)

$(E(\mathbb{R}), \oplus, \ominus, \mathcal{O})$ је Абелова група.

Гледано у пројективном простору $\mathbb{RP}^2$:

- ▶ ЕК $E(\mathbb{R})$ је допуњена тачком $\mathcal{O} = (0, 1, 0)$
- ▶ права l је исто допуњена бесконачно далеком тачком $(x, y, 0)$ која не мора бити $\mathcal{O}$
- ▶ Тада се $E(\mathbb{R})$ и l секу у тачно 3 (не обавезно различите) тачке $P, Q, R \in \mathbb{RP}^2$ тд. $P \oplus Q \oplus R = \mathcal{O}$

$$(1, 0) \oplus (0, 2) = (3, 4) \text{ on } y^2 = x^3 - 5x + 4$$

У 4. и 5. случају дефиниције $\oplus$ можемо да изведемо једначину праве l и затим нађемо њен пресек (заједничко решење) са елиптичком кривом. Ако су $P = (x_1, y_1)$ и $Q = (x_2, y_2)$ добијамо $P \oplus Q = (x_3, y_3)$ где је

$$\text{За } P \neq Q \quad \left[\begin{array}{l} x_3 = \left(\frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1} \right)^2 - x_1 - x_2; \\ y_3 = -y_1 + \left(\frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1} \right) (x_1 - x_3). \end{array} \right.$$

$$\text{За } P = Q \quad \left[\begin{array}{l} x_3 = \left(\frac{3x_1^2 + a}{2y_1} \right)^2 - 2x_1; \\ y_3 = -y_1 + \left(\frac{3x_1^2 + a}{2y_1} \right) (x_1 - x_3). \end{array} \right.$$

($x_1 \neq x_2$ у 4. случају и $y_1 \neq 0$ у 5.)